

לפרוע.

אבל, **הכופר בפקדון** שהופקד בידו **פסול לעדות!** כאשר יבואו עדים ויעידו שאכן הופקד הפקדון בידו, שהרי הוא חשוד על הגזל, ואין לתלות את כפירתו בהשתמטות — שהרי הפקדון מצוי בידו.

רב חביבא מתני לדין שבועת היסת **אסיפא** דמתניתין.

דתנן בסיפא: **מנה לי בידך, אמר לו הן. למחר אמר לו התובע תנחו לי.** אמר הנתבע **נתתיו לך — פטור. ואמר עלה רב נחמן: משביעין אותו שבועת היסת** מדרבנן, שאכן החזיר את החוב.

ודנה הגמרא: **מאן דמתני** את דין שבועת היסת [שתובעו מנה לי בידך ולאחר כופר בכל] **ארישא** דמשנתנו, שאפילו במקום שלא היתה לנו כל ידיעה אודות החוב זולתי מתביעת התובע, חייב הנתבע להישבע,

כל שכן דמתני דין שבועת היסת **אסיפא** שכבר הודה הנתבע שלוח מהתובע אלא שטוען שהחזיר לאחר מכן את החוב.

ומאן דמתני לה אסיפא, סבר שרק **הכא**, מא-א במקרה המובא בסיפא חייב להישבע משום **דאיכא דררא דממונא**. שודאי לנו שהיה עסק ממוני ביניהם, ולכן יש לנו להשביעו ולוודא שהסתיים הענין כדין.

אבל התם, ברישא **דליכא דררא דממונא**, שאין לנו כל ידיעה בדבר העסק שביניהם, שהרי טוען הנתבע שלא ליה ממנו כלל, הרי שבאופן זה **לא** תיקנו חכמים שבועת היסת. כיון שכל הענין הנידון נוצר רק על פי תביעת התובע בלא שנדע קודם לכן מה היה ביניהם. וזוהי לא נזקקו בית דין לתקנתם ולשבועתן.⁽⁷¹⁾

שואלת הגמרא: **מאי איכא בין שבועה דאורייתא**⁽⁷²⁾ מודה במקצת הטענה **לשבועה**

כתבו, כיון שכאשר אין החפץ בעין הריהו משתמט, הרי אף כאשר הוא בעין — לא חילקו חכמים בתקנתן. ואפילו במקום שלא שייכת סברת "משתמט" — תיקנו חכמים שישבע.

אמנם בתירוץ השני בתוספות שם, וכן בדברי התוספות כאן ד"ה אשתמוטי, מבואר שכאשר אינו משתמט — אינו נשבע.

71. התומים [סימן צ"ה ס"ק ו'] העיר, שאם אין שבועת היסת רק היכן שיש דררא דממונא, אבל כאשר אומר הנתבע לא היו דברים מעולם ואין דררא דממונא לא משביעין אותו,

אם כן, גם כאשר יאמר פרעתי ואיכא דררא דממונא, נאמין לו במיגו שיכול לומר לא היו דברים מעולם ויפטור מן השבועה?

והוכיח מזה התומים דאף למאן דאמר שעל

די מיגו נפטרין משבועה, מודה שבשבועת היסת לא חילקו חכמים בתקנת שבועה זו, ובכל ענין משביעין אותו גם כאשר יש לו מיגו!

72. הרמב"ם בהלכות שבועות בפרק י"א והשלחן ערוך סימן פ"ז סעיף כ"א פסקו שאין מאיימין על הנשבע, אלא רק בשבועה דאורייתא ולא בשבועת היסת דרבנן.

ובנחל יצחק [סימן פ"ז ט"ו] הביא להעיר בשם 'כסא דהרסנא', שאם כן הרי היה לגמרא כאן לומר שבין דאורייתא לדרבנן איכא איום. דבשבועה דאורייתא מאיימין, וברבנן לא מאיימין? [ועיי"ש שדחה הנחל יצחק טענה זו, על פי שיטת רוב הראשונים הינה בנקיטת חפץ. ושבועה דרבנן, אינה בנקיטת חפץ.]